

גנזי המלך

ארבע נופות

קובץ שבועי בעניני יהדות מהוצאת

302

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 0732-776776 03-6777779 מופץ בכל הארץ ב-40,000 עותקים

"וּבִשְׁנֵה הַשְּׁבִיעִית שְׁפַת שְׁפַתוֹן יְהִי לְאָרֶץ שְׁפַת לֵה' שִׁדְךָ לֹא תִזְרַע וְכַרְמְךָ לֹא תִזְמַר"

**דרגת הבטחון השלמה לא לעבוד כלל
מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א**

את אֲשֶׁר לֹא שְׁפַתָּה פְּשַׁתְתִּיכֶם פְּשַׁתְתִּיכֶם
עֲלִיָּה" (ויקרא' כו) זוהי גדולת ישראל
שכולם נתבעים להיות כמלאכים ואם לאו,
הרי עונשם גלות, למה?

כי מן הטעמים שנאמרו במצות שמיטה,
הגדול שבהן הוא כדי להשריש בלבם של
ישראל מדת הבטחון. אחת לשבע שנים על
כל ישראל לחיות במשך שנה תמימה חיים
עילאיים ללא כל בסיס חומרי טבעי, כי אם
להשליך ידם על ה' ולבטוח בו. ובשנה זו
תשתרש בקרבם מדת הבטחון בה' וגחלתה
לא תכבה עד השמיטה הבאה. וענין זה
הכרח גמור לעם ה', על כן הוזהרנו בה
בחומר כזה.

**ובפרשת שמיטה נאמר: "נְכִי תֹאמְרוּ
מֵה נֹאכַל פְּשֵׁנָה הַשְּׁבִיעִית הֵן לֹא נִזְרַע וְלֹא
נִאֶסְף אֶת תְּבוּאָתֵנוּ; נְצִוִיתִי אֶת פְּרֻכְתֵי לְכֶם
פְּשֵׁנָה הַשְּׁשִׁית וְעִשְׂתִּי אֶת הַתְּבוּאָה לְשִׁלֹּשׁ
הַשָּׁנִים" (ויקרא' כח). ופירש הרמב"ן
כונת הכתוב: כי בשנה השביעית יאמרו
מה נאכל בשנה השמינית? והבטיחנו
הקב"ה שאפילו יהיה יובל אחר שנת
השמיטה, תספיק תבואת השנה הששית עד
אחר היובל. וב'כלי יקר' תמה על פירוש**

יצתה בת קול ואמרה: "מי גילה לבני
רז זה שמלאכי השרת משתמשים בו"?
דכתיב: "פְּרֻכּוֹ ה' מִלְּאֲכָיו גִּבְרֵי כֹחַ עֲשִׂי
דְּכָרוֹ לְשִׁמְעַת פְּקוּל דְּכָרוֹ". ברישא "עֲשִׂי"
והדר "לְשִׁמְעַת". למדנו מדברי הגמרא כי
אמירת; "נְעֻשָׂה וְנִשְׁמָע" ('שמות' כד) היא
סוד גבורתו של עם ישראל. גבורת מלאכים
המקדימים עשיה לשמיעה. בכח זה הגיעו
ישראל למעמד הר סיני. כי לבן תמותה
אין הכח הנפשי להיות עושה, טרם ישמע
מה נדרש ממנו? ומה עליו לעשות? הכנה
זו היא בשימוש מלאכים בלבד. ואף כלל
ישראל זכה לכח זה של שומרי שביעית
שאינם שואלים: "מה נֹאכַל"? בגבורים
כאלו אין היצר שולט כלל.

מצות שביעית לא ליחיד סגולה ניתנה
ולא לראשונים כמלאכים, אלא לכל
ישראל בכל דור ודור. ומכאן רוממות
מעלתן של ישראל. אומה שלמה נתבעת
לשמור צו אשר ראוי להינתן למלאכי
מרום; "גִּבְרֵי כֹחַ" ולא לילוד אשה עפר מן
האדמה. והתביעה מעם ישראל על מצוה זו
חמורה מאד, שכן על עון שביעית יגלו מעל
אדמתם, כמ"ש: "כֹּל יְמֵי הַשָּׁמָה תִּשְׁבֹּת

ובילקוט ('תהלים' קג) איתא: "פְּרֻכּוֹ
ה' מִלְּאֲכָיו גִּבְרֵי כֹחַ עֲשִׂי דְכָרוֹ לְשִׁמְעַת
פְּקוּל דְּכָרוֹ" ר' יצחק נפחא אומר: "אלו
שומרי שביעית. בנוהג שבעולם, אדם
עושה מצוה ליום אחד, לשבת אחת,
לחודש אחד, שמא לכל ימות השנה?
ודין חמי חקליה ביירא, כרמיה ביירא
ושתיק. וזה רואה שדהו שוממה, כרמו
שומם ושותק. יש לך גבור חיל גדול
מזה?" ע"כ.

בכחו של אדם להתגבר על יצרו יום או
יומיים וביתר התחזקות יעלה בידו להתגבר
שבוע וחודש, אבל לעמוד כנגדו במשך
שנה תמימה, לראות את יבולו שעמל עליו
בזיעת אפיו הפקר לכל וכל דכפין בא ואוכל
את פרי עמלו במשך שנה תמימה והוא
רואה ושותק? זה למעלה מכח אנוש.
והרי כל התחזקות והחלטה שמקבל אדם
על עצמו מתפוררים במשך הזמן, אין זאת
אלא, כי מלאכים המה שומרי שביעית.
כחם של שומרי שביעית הוא למעלה מן
הטבע ומכלל מלאכי מרום יחשבו.

אמרו חז"ל ('שבת' פח.): "בשעה
שהקדימו ישראל "נְעֻשָׂה" ל"נִשְׁמָע",

המשך בעמ' 2 <<<

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה המלך דברים הטעונים גניזה

>>> המשך מעמ' 1

זכה אלא בעל עגלה הדיוט אחד, שזימנו לו מן השמים ארגז מלא מטבעות זהב. והרי גם הם עשו כן ולא עלתה בידם? ויען להם רבם: "אין הדברים מתקיימים, אלא במי שמאמין בכך בלי פקפוק כלל. ובעל העגלה היתה בו אמונה פשוטה וזכה בה."

אכן אפילו לדעת האומרים כי חיוב הבטחון הוא עם השתדלות, אין הכונה שההשתדלות מביאה פרנסה, כי זה ברור כי הכל מאתו יתברך. ובפרט פרנסה שמפתחות שלה לא נמסרו אפילו ליד מלאך, אלא נתחייב האדם בהשתדלות מחמת הקללה: **"בְּזַעַת אַפְיָךְ תֵּאכַל לֶחֶם"** ('בראשית' ג). וכן **"אֵיטָא בַּגְמָרָא (קִידוּשִׁין פ'ב): 'ר"ש בן אלעזר אומר: 'מימי לא ראיתי ארי סבל ושוועל הנוני. והם מתפרנסים שלא בצער. ואני נבראתי לשמש קוני, אינו דין שאתפרנס שלא בצער? אלא שהרעותי את מעשי וקיפחתי את פרנסתי'."**

כל עמל הפרנסה אינו אלא משום שהרע אדם את מעשיו ולכן נתקפחה פרנסתו ואינו יכול להשיגה אלא בצער ובעמל. אבל מובן מאליו שלא הצער והעמל מביאים לו פרנסתו. ואמרו חז"ל: **"גדול הנהגה מיגיע כפיו, יותר מירא שמים"** ('ילקוט תהלים' קכח). כי הנהגה מיגיע כפיו רואה בעליל שאין ההשתדלות מועלת ולא כלום, שכן הוא יגע כאן ומרויח ממקום אחר ורואה השגחה פרטית ויד ה' יותר מירא שמים, שאם כי הוא מאמין בודאי בכל זה, אבל לא הגיע לידי ידיעה מוחשית כאותו שנהגה מיגיע כפיו. ('שיחות מוסר' ח"א מאמר כ). ■

מלפניך ה' אלקינו שתשלח ברכה במעשה ידינו". התחיל למוד, אומר: "ברוך השולח ברכה בכרי הזה". מדד ואח"כ בירך, הרי זה תפילת שוא'. כל אדם מישראל ואפילו הפשוט ביותר, יכול לברך בשם ומלכות לדעת כמה פוסקים **"ברוך השולח ברכה בכרי הזה", דבר שהוא נס גמור, כי בדרך הטבע אין לכך כל מובן. ועל כן, לאחר שמדד הרי זו תפילת שוא. ומכל מקום, לפני שמדד כל אחד ואחד מברך ובטוח בנפשו כי ישלח לו ה' יתברך ברכה בכרי ויתוסף בו יותר ממה שיש בו. הרי לך שכמות אינה קובעת כלל ו"בְּרַכַּת ה' הִיא תַעֲשִׂיר" ('משלי' י).**

דעת הרבה ראשונים; דחיוב הבטחון הוא ללא השתדלות, כדברי הכתוב ('ירמיה' ב): 'לְקַתֵּךְ אֶתְרֵי בְּמִנְךָ בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה". תכלית הבטחון ללא נקיפת אצבע. וכן אנו מוצאים ברש"י ('שמות' טז לב): 'כשהיה ירמיהו מוכיחם: "למה אין אתם עוסקים בתורה?" והם אומרים: "נניח מלאכתנו ונעסוק בתורה, מהיכן נתפרנס?" הוציא להם צנצנת המן, אמר להם: "ראו דבר ה', בזה נתפרנסו אבותיכם. הרבה שלוחין יש לו למקום, להכין מזון ליראיו". תביעה לבטחון בלי השתדלות 'הרבה שלוחין למקום' וכשם שעשו אבותינו במדבר ולא חסר להם מאומה, כך עלינו לנהוג ולא לדאוג כלל. אמנם ידוע מה שאמר האלשיך הקדוש לתלמידיו, בבואם לפניו בטענה כי דרש רבם בביהכ"ס, כי "הבוטח בה' אין צריך לעשות דבר, כי אם לישב בביהמ"ד ולעסוק בתורה ותפילה וה' יזמין לו פרנסתו כראוי". ומכל שומעי לקחו לא

הרמב"ן: מאחר שבשנה הששית תוציא הארץ פירות מרובים כדי סיפוק שלש שנים, למה יאמרו בשנה השביעית: "מה נאכל"?

לכן פירש ה'כלי יקר': כי אמנם לא תוציא הארץ בששית אלא כמדת כל שנה והבטחת הקב"ה "וְעֵשֶׂת אֶת הַתְּבוּאָה לְשֵׁלֶשׁ הַשָּׁנִים", היינו: שיאכלו קמעא ויתברך האוכל במעיהם. כדרך שאמר הכתוב: "וְאַכְלְתֶּם לֶחֶמְכֶם לְשִׁבְעָה" (רש"י שם). נמצא כי כלל ישראל נתבע לבטוח בה' במדת בטחון כזו, שכמות תבואה המספקת בדרך הטבע לשנה אחת, תספיק בשנת השמיטה לשלש השנים. ועל יסוד בטחון זה בה' לא יזרע ולא יחרוש ויפקיר את פירותיו. ומאחר שבעו"ה לא הגיעו ישראל למדרגת אמונה ובטחון זו, נחרב הבית וגלינו מארצנו.

וכן מצינו בפרשת המן: "וַיִּלְקֹטוּ הַמֶּרְקָה נְהַמְעֵיט: וַיִּמְדוּ בְּעֶמְרָן נְלֹא הַעֲדִיף הַמֶּרְקָה נְהַמְעֵיט לֹא הַחֲסִיר" ('שמות' טז). ופירש"י: 'יש שלקטו הרבה ויש שלקטו מעט וכשבאו לביתם מדדו בעומר איש מה שלקטו ומצאו שהמרבה ללקוט לא העדיף על עומר לגולגולת אשר באהלו והמעמיט לא מצא חסר מעומר לגולגולת. וזהו נס גדול שנעשה בו'. פרשת המן באה ללמדנו כי הכמות אינה ולא כלום. וכל אדם מקבל מה שנגזר עליו. והמרבה לא יעדיף ולא יצליח להשתמש יותר ממה שנגזר עליו לקבל. ומי שאסף שאר נכסים יסתכבו עליו הוצאות שונות כמ"ש: "נְלֹא הַעֲדִיף הַמֶּרְקָה".

איתא בגמרא (ב"מ מב.): 'ת"ר: ההולך למוד לגורנו אומר: "יהי רצון

הרב אמנון יצחק שליט"א

מתנ"ס קרית מלאכי שדרות בן גוריון 38
ביום ראשון כה' אייר 9/05/10
השערים יפתחו ב' 21:00

בקריית מלאכי

כניסה 10 ש"ח

ההרצאות מאובטחות

כל הזכויות שמורות לארגון "שופר"

שידור חי באתר 'שופר' WWW.SHOFAR.NET וב'שופר ניוטל' 054-4007779

דברי תורה

"וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה' "

מקור חיוב אמירת דברי תורה על השלחן

דברי תורה ומהשכר שאומרים דברי תורה. ועל כל פנים יאמר איזה מזמור. ומנהג טוב לומר אחר ברכת המוציא "מזמור לדוד ה' רעי" (תהילים' כג). שהוא תורה וגם תפילה על מזונותיו, כדאיאתא ב'זוהר' דאסור לאכול עד שיתפלל על מזון'. והביא ה'משנה ברורה' (קע א) דבריהם להלכה. הערה: אין משיחין בשעת הסעודה, על כן יש לזוהר לומר את דברי התורה בין האכילה. ■

דין זה נפסק להלכה ב'מגן אברהם' (סימן קע א) וז"ל: 'כל שלחן שלא אמרו עליו דברי תורה, כאילו אכלו מזבחי מתים. וכתב בשל"ה שילמד ממש ולא יסמוך על ברכת המזון'. וכן העלה בספר 'חיי אדם' (א כלל מה) וז"ל: 'יזהר מאד לומר דברי תורה על השלחן, שכל שלחן שלא אמרו עליו דברי תורה כאלו אכלו מזבחי מתים. ותראה עונש הגדול כשאין אומרים

שנינו במסכת 'אבות' (ג א): 'רבי שמעון אומר: "שלישה שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה, כאלו אכלו מזבחי מתים, שנאמר: "פי כל שלחנות מלאו קיא צואה בלי מקום" (ישעיה' כח). אבל שלישה שאכלו על שלחן אחד ואמרו עליו דברי תורה, כאלו אכלו משלחנו של מקום ברוך הוא, שנאמר (יחזקאל' מא): "ונדבר אלי זה השלחן אשר לפני ה'".'

פנינים מרבתינו הראשונים

ענין אמירת דברי תורה על השלחן

עול התורה שאוכלים ושותים ונהנים וזכירת התורה לא תעלה על לבבם, אוי להם ואוי להנאתם. 'אבל שלישה שאכלו על שלחן אחד ואמרו עליו דברי תורה, כאלו אכלו משלחנו של מקום ברוך הוא'. שנאמר: "ונדבר אלי זה השלחן אשר לפני ה' " (יחזקאל' מא). (פירוש 'רבנו יונה' על 'אבות' ג, ד)

יא). ונאמר: "פן תאכל וישבעת... נכס לבבך" (שם ח). ואמרינן ב'ברכות' בפרק 'אין עומדין' (לב א): 'מלוי כריסי זני בישי'. פירושו: מלוי הכרס גורם כמה מיני רעות. לכן הזהירונו רבותינו ז"ל, לדבר בדברי תורה בשעת האכילה כדי שלא נחטא. (ה'אבודרהם' ברכת המזון)

דברי תורה על השלחן לסלק את מלאך האף
בברכת המזון נעלמה האות פ, לפי שבכל מקום שיש אכילה עושה רושם, כמו: "נשבבו לאכל לקחם" (בראשית' לז) מיד "נימכרו את יוסף". "נשבבו הקם לאכל ושתו - נקמנו לצחק" (שמות' לב), כי השטן מלאך א"ף שם, על כן צריך לדבר דברי תורה. 'שלישה שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה, כאלו אכלו מזבחי מתים ... אבל שלישה שאכלו על שלחן אחד ואמרו עליו דברי תורה, כאלו אכלו משלחנו של מקום ברוך הוא'. ('אבות' ג). ('הרוקח' בפירושו לברכת המזון)

שלחן האדם מכפר כשאומרים עליו דברי תורה
שלחנו של אדם מכפר עליו. נראה לי "שלחן" בגימטריא: 'יכפר כמזבח' עם הכולל. גם אש"ם ראשי תיבות שלחן אדם מכפר... גם נרמז באותיות "שלחן", אימתי מכפר? דוקא אם אומרים עליו דברי תורה, שנאמר בה: "אגלת אהבים ונעלת חן" ('משלי' ה). וזהו: "שלחן" חלק האותיות לשתים וקרי ביה של חן, רצה לומר; יהיה ה"שלחן" של חן. זה חשוב "שלחן" לכפר. ('בניהו בן יהוידע' 'הגיגה' כז). ■

דברי תורה על השלחן להורות שנברא האדם לעסוק בתורה
צריך שידבר דברי תורה על השלחן, שאף על פי שברך עליו ברכות המחויבות לו לברך והוא עתיד גם כן לברך על מזונו, אינו נפטר בברכת המזון, אלא אם כן מדבר דברי תורה... וכל זה להורות שלא נברא האדם לאכילה ולשתיה, אלא לעסוק בתורה. ('רבנו בחיי' 'שלחן של ארבע' שער א)

דברי תורה על השלחן כדי שלא נחטא
לפי שעל ידי אכילה ושתיה יצר הרע מתגבר והתאוה מתגברת, שנאמר: "ואכל וישבע ונשן ופנה אל אלהים אחרים" ('דברים' לא). ונאמר: "ואכלת וישבעת: השמרו לכם פן יפתה לבבכם" ('דברים'

דברי תורה על השלחן שלא לפרוק עול

אין לבני אדם להתחבר להנאתם, אם אין דברי תורה ביניהם, שהיא פריקת

פרשת 'בהר בחקתי'

"וַיִּסְתֵּם וַאֲיִן רִדְף"

מה האיום שיש בזה?

שמוסיפין בכניסתו וביציאתו.

"אם בְּחַקְתִּי" (כו ג)

כתב רבנו בחיי: הנה הפרשה שמדברת ביעודים הטובים, מתחלת באות אל"ף - "אם בְּחַקְתִּי" ומסיימת באות תי"ו - "קוֹמְמִיּוֹת". בא זה להורות שאין הברכות האלה לישראל בתשלומין, אלא, בזמן שיקיימו כל התורה כולה, מא' ועד ת'. ופרשת האלות מתחילה באות וי"ו - "וְאֵם לֹא תִשְׁמְעוּ" ומסיימת הפרשה כולה באות ה"א - "בְּיַד מְשֵׁה". והוא חצי משם הויה יתברך. וזה הוא על שם שכתוב ב'תהילים' (צא): "עֲמֹ אֲנֹכִי בְּצַרְהָ".

ויעוין עוד בדברי 'בעל הטורים' (לקמן ל כו) שכתב: מ"אם בְּחַקְתִּי" עד "וְאֵלֶיךָ אֶתְכֶם קוֹמְמִיּוֹת", נמצאים כל אותיות האל"ף בי"ת חוץ מהאותיות סמ"ך ופ"א סופית. וכן: ב"וַיִּתֵּן לָךְ" חסרות שני האותיות הללו. ללמדנו; כי אין שטן ולא אף וקצף ונגף ואנף בברכות אלו.

"אם בְּחַקְתִּי תִלְכּוּ" (כו ג)

ופירש"י: 'שתהיו עמלים בתורה'. כתב רבנו הט"ז בפירושו על התורה: לא אמר רש"י שתהיו לומדים בתורה, אלא שיהיו עמלים לטרוח בה הרבה. ולמד כן מהלשון: "תִלְכּוּ". שאינו לשון הרגיל לאומרו בדרך כלל, אלא; "עֲשִׂיתֶם" או: "תִשְׁמְרוּ". וממה שאמר הכתוב: "תִלְכּוּ" מוכח שפירושו עמל ויגיעה. ועל פי זה הוסיף הט"ז לפרש מה

שזה על שם שאוחז את הקרקע וקובע דירתו עליה, משא"כ המטלטלים, שהם ניידים ואין האדם אחוז ותפוס בהם. וכיון שכך, הוקשה להם לחז"ל; למה פה כתוב בפסוק על עבדים בלשון: "אֶתְּנֶה?" ומזה למדו חז"ל שבא להקישו לקרקע שנקנה בכסף וכו' ועל כן קוראהו "אֶתְּנֶה" כקרקע.

"אֶתְּנֶה מֵאֲחֵי יִגְאֲלֶנּוּ... או הַשִּׁיגָה יָדוֹ וְנִגְאֲלָ" (כה מח)

יש להתפלא מה חידוש נאמר בזה? והלא כיון שהקרובים גואלין אותו, כל שכן שהוא עצמו יכול לגאול.

וכתב בזה רבנו מאיר שמחה מ'דוינסק' בספרו 'משך חכמה': שכונת הכתוב בזה הוא כלפי המשך הכתוב: "וְנִחְשַׁב... אֵם עוֹד רְבוּת בְּשָׁנִים" והכונה פירשו חז"ל בגמרא 'בבא קמא' (קיג): שלא יטעה את העו"ג בחשבון ויחשוב לפי השנים ולפי שוויו בדיוק. לכן אמר הכתוב, שלא רק שהקרובים אינן רשאים להטעות אותו בחשבון, אלא אף אם הוא גואל את עצמו גם כן לא יטעה את קונוהו, רק יחשוב לו בדיוק ובחשבון צדוק.

"אֵת שְׁבִתִּי תִשְׁמְרוּ" (כו ב)

כתב רבנו יעקב 'בעל הטורים': כאן כתוב בפסוק את ענין השמירה לאחר שנכתבה השבת. ואילו במקום אחר כתוב: "שְׁמֹר אֵת יוֹם הַשְּׁבִת" ('דברים' ה). השמירה נכתבה בזה לפני השבת. לומר לנו שצריך שמירה בין מלפניה ובין מלאחריה. והיא התוספת מחול על הקדש,

פנינים לפרשה

"שש שנים תזרע שדה" (כה ג)

כתב רבי מאיר שמחה מדוינסק בספרו 'משך חכמה': ענין השנים, הם כימי בראשית; יום לשנה. וכן אמרו חז"ל: כשם שנאמר: "שְׁבִת לַה" בשבת בראשית, כן נאמר "שְׁבִת לַה" בשמיטה. והנה ביום השלישי וביום הששי לבריאה נאמר בהם:

"כִּי טוֹב" פעמיים. לכן אף במנין השנים; בשנה השלישית ובשנה הששית למנין שנות השמיטה, צריך ליתן מעשר עני להרבות את הטובה, ע"י שמיטיב אף לזולתו. וזה רמז נאה.

"ולא תונו איש את עמיתו ונראת" (כז יז)

כתב רבנו יעקב 'בעל הטורים': 'ס'ת': 'שתות'. לומר לך: שאונאה, עד שתות'.

"והיו לכם לאתנה" (כה מה)

דרשו חז"ל בספרא ('בהר' ו): "וְהָיוּ לָכֶם לְאֶתְנָה" הרי הם כאחוזיה. מה אחוזיה נקנית בכסף ובשטר ובחזקה, אף עבדים נקנים... וכתב לבאר בזה רבנו המלבי"ם: ששם אחוזיה לא נמצא בכל התנ"ך, רק כלפי הארץ ולא כלפי מטלטלים. והוא מחמת

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

וממילא אינו בהכרח להציל אתכם.

"איש פי יפלא נדר בערפך" (כו ב)

כתב רבנו יעקב בעה"ט: בפרשת 'ערכין', יש נ' שקלים ול' שקלים וכו' שקלים וי' שקלים וה' שקלים וג' שקלים וט"ו שקלים וי' שקלים בין זכר ובין נקבה, שהוא סך הכל; קמ"ג שקלים. לכפר על מ"ה קללות שבתורת כהנים וצ"ח שב'משנה תורה' שהם יחד; קמ"ג ולכך סמך פרשת 'ערכין' לפרשת הקללות. (ועיין בהגהות על בעה"ט - מהר"י רייניץ דמביא דכדברי הבעה"ט מובא בספר 'נחל קדומים' להחיד"א בשם ר"א מגרמייזא בעל 'הרוקח'. אבל ב'תנחומא' ומובא ברש"י ריש פרשת 'נצבים' איתא מ"ט קללות שבת"כ). ■

"ונסתם נאין רדף" (כו יז)

יש לדקדק מה הוא האיום שנאמר בזה, שלא יהא רודף אחריהם. הלא מכל מקום יותר טוב לברוח כשאין רודף, מלברוח מחמת אויב הרודף אחריהם?

וכתב לישב בזה בספר 'חנוכת התורה' על פי המבואר במדרש 'רבה' פרשת 'אמור': ש"האֱלֹקִים יִבְקֹשׂ אֶת נִרְדָּף" (קהלת' ג). אפילו צדיק רודף לרשע, מכל מקום 'אֱלֹקִים יִבְקֹשׂ אֶת נִרְדָּף'. נמצא שאם היה לנו רודפים היינו נקראים נרדפים ובהכרח היה הקדוש ברוך הוא בוחר להציל אותנו מיד הרודפים, אפילו אם אין מגיע לנו בזכות, מ"מ נרדפים אנחנו. אבל כשאין אויבים הרודפים אותנו, אין אנו נקראים נרדפים. ולזה הכונה בתוכחה זו: **"ונסתם נאין רדף"** וכיון שלא יהיה לכם **"רדף"** אין אתם נקראים נרדפים

שאמר הנביא 'ירמיה' (ט) בסיבת חרבן בית המקדש: **"על עֲזֹבְכֶם אֶת תּוֹרַתִי אֲשֶׁר נָתַתִּי לְפָנֶיְכֶם וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי וְלֹא הִלְכוּ בָהּ"**, הכונה: כנ"ל, שלא טרחו בלימוד התורה, אלא מה שהיה בא להם בקלות.

"נעץ השדה יתן פריו" (כו ד)

כתב רבנו הגר"ח קנייבסקי שליט"א בספרו 'טעמא דקרא': בקללות כתוב הלשון: **"נעץ הארץ לא יתן פריו"**. ויש להתבונן למה כאן נשתנה הלשון שאמר: **"נעץ השדה יתן פריו"** ועיין רש"י. ויש לפרש עוד: שבשעת הברכה, הכל זרוע והעץ הוא בתוך השדה. ובשעת הקללה, אינו זרוע, או זרוע ונשדף וליכא שדה. לכך אמר הכתוב: שגם העץ עצמו **"לא יתן פריו"**.

נסיעה לקברות הצדיקים
 עם הרב אמנון יצחק שליט"א
 ביום שלישי יב' סיון 25/05/10
 יציאה מנקודות האיסוף בשעה 7:30 בדיוק! ההרשמה במשרדי 'שופר'
 רח' מתתיהו 10, בני ברק 03-6777779 לאזור כפר סבא, הרצליה, רעננה והסביבה-סימה 050-9558033 077-4403314

מבצע מדהים בשופר!

2 ש"ח = דיסק שמיעה
 10 ש"ח = 3 דיסקים לצפיה
 10 ש"ח = דיסק mp3
 30 ש"ח = ספר 'עולם התשובה'

ניתן להשיג ב'שופר' רח' מתתיהו 10, בני ברק 03-6777779-553

האם מותר לצאת לחו"ל לטיול?

מערכת חברותא

מיוחד ל'גנזי המלך'

שאלה: האם מותר לתושב ארץ ישראל לצאת לחוץ לארץ לסחורה, או לטיול, על מנת לחזור אחר כך לארץ ישראל?

תשובה: כתב בשו"ת 'יתוה דעת' (ה' נז): שנינו ב'ספרי' ('ראה' יב כט, פיסקא: 'פי יכרית'): "וְנִשְׁבַּתְּ אִתָּם וְנִשְׁבַּתְּ בְּאַרְצָם" (דברים יב). 'מעשה ברבי אלעזר בן שמוע ורבי יוחנן הסנדלר, שהיו הולכים לנציבים אצל רבי יהודה בן בתירה ללמוד ממנו תורה והגיעו לצידון וזכרו את ארץ ישראל, זקפו עיניהם וזלגו דמעותיהם וקראו בגדיהם וקראו המקרא הזה: "וְנִשְׁבַּתְּ אִתָּם וְנִשְׁבַּתְּ בְּאַרְצָם". אמרו: "שקולה ישיבת ארץ ישראל, כנגד כל המצוות שבתורה, חזרו ובאו להם למקומם".

ובהשגות הרמב"ן על ספר המצוות להרמב"ם, במצות עשה ששכח הרב, (מצוה ד) הביא לשון ה'ספרי' וכתב: וקראו המקרא הזה: "וְנִשְׁבַּתְּ אִתָּם וְנִשְׁבַּתְּ בְּאַרְצָם" וְנִשְׁבַּתְּ אִתָּם וְנִשְׁבַּתְּ בְּאַרְצָם" וכו', ללמד; 'שישיבת ארץ ישראל, שקולה כנגד כל המצוות שבתורה'. ע"ש].

ובתוספתא ('עבודה זרה' ה) שנינו: 'כל היוצא מארץ ישראל לחוץ לארץ - כאילו עובד עבודה זרה, שכך נאמר בדוד: "פי גרשוני היום מהסתפח פנתלת ה' לאמר לך עבד אלהים אחרים" ('שמואל' א כו). וכי מי אמר לו לדוד: "לך עבד אלהים אחרים"?! אלא, לומר לך, שכל הדר בחוץ לארץ כאילו עובד עבודה זרה. וכן הוא אומר אצל יעקב אבינו: "נשבתי בשלום אל בית אבי" ('בראשית'

כח) ואחר כך - "נקה ה' לי לאלקים". וכן הוא ב'כתובות' (ק:) וב'תורת כהנים' ('בהר' כה לח). והנה ב'כתובות' (שם) אמרו: 'כל הדר בארץ ישראל, דומה כמי שיש לו אלוה. וכל הדר בחוץ לארץ, דומה כמי שאין לו אלוה'.

ובדרשות הר"ן (דרוש ד דף יג). כתב: שכל הארצות, חוץ מארץ ישראל נמסרו להנהגת הכוכבים והמזלות. ולכן אמרו: 'כל הדר בארץ ישראל, דומה כמי שיש לו אלוה. שמצד שארצות העמים מסורות לשרי מעלה ואי אפשר שתשתנה הנהגתם, אלא על צד הפלא וכמו שפירשו על הפסוק: "פי לא ישא לפשעכם" (שמות כג) לכן 'הדר בחוץ לארץ' מצד היותו תחת כוכב, או מזל, אין תפלתו נשמעת כל כך. מה שאין כן בארץ ישראל, שאינה תחת ממשלת קצין שוטר ומושל, כי אם השי"ת לבדו וכמו שנאמר: "אֶרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ דֹכֵשׁ אִתָּהּ תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בְּהַרְשֵׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרֵית הַשָּׁנָה" ('דברים' יא). והתפלה נשמעת שם ביותר.

וכיוצא בזה כתב 'ההפלאה' ב'כתובות' (ק:) והוסיף: שמצינו כעין זה אצל אברהם אבינו כשאמר לו הקדוש ברוך הוא לעלות לארץ ישראל ואז יקוים: "נֶאֱמַר לְגוֹי גְדוֹל" (בראשית יב). ופירשו חז"ל ('פסחים' קיז): 'זהו שאומרים: 'אֱלֹהֵי אֲבֹתָם'. כי רק אחר עלייתו לארץ ישראל, ייחד השי"ת אלקותו עליו, 'שההדר בארץ ישראל, כמי שיש לו אלוה' וכו'. ע"ש.

והמעין ב'כתובות' (ק:) וקיא), עיניו תחזינה מישרים, כמה הפליגו חז"ל בשבח מצות ישיבה בארץ ישראל. ומעתה נבוא לענין השאלה, כי הנה רבנו הרמב"ם (הלכות 'מלכים' ה ט) פסק בזו הלשון: 'אסור לצאת מארץ ישראל לחוץ לארץ לעולם. אלא, ללמוד

תורה. ולישא אשה. או להציל מן הגוים ולחזור לארץ. וכן יוצא הוא לסחורה. אבל לשכון בחוץ לארץ אסור, אלא אם כן, חזק הרעב בארץ. ואף על פי כן, אין זה ממדת חסידות, שהרי מחלון וכליון שני גדולי הדור היו ומפני צרה גדולה יצאו ונתחייבו כליה למקום'. ע"כ.

והמקור לדבריו במסכת 'עבודה זרה' (ג.)': 'אין יוצאים מארץ ישראל לחוץ לארץ, אלא ללמוד תורה ולישא אשה'. וכתבו התוספות: שדוקא לשתי מצוות אלו ולא לשאר מצוות.

ומרן ה'בית יוסף' בתשובה ל'אבן העזר' (יד) כתב: שדוקא לצורך מצות פריה ורביה התירו לצאת לחוץ לארץ, מפני שהיא מצוה גדולה. אבל למצות יבום לא התירו, מכיון שהיבם קיים כבר מצות פריה ורביה. ע"ש.

ומה שהתיר הרמב"ם לצאת לחוץ לארץ לסחורה, מקור דבריו מה'ירושלמי' ('סנהדרין' סוף פרק י), לענין איסור ישיבה בארץ מצרים, שנאמר: "לא תספון לשוב בצרפת הנה עוד" ('דברים יז) ואמרו על זה ב'ירושלמי': 'לישיבה, אין אתה חוזר, אבל חוזר אתה לסחורה ולפרקמטיא ולכבוש את הארץ'. (וכן פסק הרמב"ם בפרק ה מהלכות 'מלכים' הלכה ז וח). וכל שכן בשאר מדינות שבחוץ לארץ שאין איסור לצאת לסחורה ובלבד שיהיה על מנת לחזור לארץ ישראל.

בסיכום: מותר לצאת מארץ ישראל לחוץ לארץ לצורך פרנסה ולסחורה ובלבד שיהיה על מנת לחזור לארץ בהקדם, אבל להשתקע בחוץ לארץ אסור. ואסור לצאת מארץ ישראל לחוץ לארץ לטייל, אפילו על מנת לחזור לארץ ישראל. ומותר לצאת לחוץ לארץ ללמוד תורה ולישא אשה על מנת לחזור לארץ ישראל. ■

החתולים הילד ובעל המכונת - מי חייב?

מאת הרה"ג שאול שטראוס שליט"א

פתוחה במעלה הרחוב וילד קטן שהבחין בדלת הפתוחה נכנס לתוך המכונת ותוך כדי משחק שחרר את הבלמים, המכונת התדרדרה והזיקה למכונת חונה. **האם בעל המכונת חייב בנוק?**

ברשות הרבים. בתוך השקית היו גם שברי זכוכית. עובר אורח שעבר במקום לא הבחין בהם ונתקל בהם וניזוק בגופו ובבגדיו. **האם ראובן חייב בנוזקין?**
ב. אדם השאיר מכונת עם דלת

א. ראובן הוציא שקית אשפה מהבית ושם אותה בתוך ה"צפרדע" השכונתית. הוא שכח לסגור את המכסה של הפח וכתוצאה מכך באו חתולים והוציאו את השקית החוצה, קרעוה ופיזרו את האשפה

מכתבו של נשיא ארה"ב אובמבה, לאמא של מייל היהודי

תקציר התשובה:

הבלנק (המכתב) שייך לאשה, משום שקנתה את הבלנק בשינוי מעשה שנעשה ע"י הנשיא אובמבה וגם נשתנה שם הגזילה דמעקרא נקרא "דף" ועשיו "מסמך" וכן מבואר באהע"ז (קכ ב). ומה שנתנה את המסמך הוי נתינה בטעות שהרי יכלה לתת להם צילום או להראות להם את המכתב ולבקשו בחזרה. ואמנם משום תקנת השוק צריכה האשה לשלם לאספן את מאה אלף הדולר ששילם ותגבה חזרה מהנהלת בית הספר.

"אוצרות חיים"
 במלון "כינר CLASSIC" טבריה

נאפל האוגי אנשים

הפנסיין מלא
 אחות צהריים בהנעה ובעזיבה

אטרקציות קיימ
 (במשלוח סמל)

קוסטיק
 לנשים

הזמרת חדוה לוי תחי -
 ערב מלא שמחה וריקודים
 נאורה תהילה ישראל תחי -
 סיפור אישי מלא הומור
 שמעון פרץ וליאור שטרן
 מופע סטנד אפ חדש
 חני ששון - חיתוך ופיסול בריקות והמון טיפים
 רינה - תקליטית "כוכב עולה"

הקייטנה תתקיים בתאריכים:
 י"ג-י"ג סיון (26.5.10-28 למנינים)
 ימים ראשון עד רביעי

הנהלה וצוות ארגון
 "אוצרות חיים" 03-6880091 / 050-3131741

פעילות: פ"ת-מירה בלוקה 050-4107369, ראש העין-אחי תמרי 052-3647983, קריית ספר-נצרת בן לולו 052-7663998, עכו-אודיה לוי 054-9099061

ברוך דיין האמת
 ארגון 'שופר'
 משתתף בצערו של חברנו
ר' אלון ברעם יבלח"ט
 בהלקח ממנו רעיתו המסורה
 המקום ינחם אותו
 בתוך שאר אבלי ציון בירושלים

מרן הגאון הגראי"ל שטיינמאן שליט"א עם הרב אמנון יצחק שליט"א
 במעמד האדיר של פרויקט ה'חברותות' וישיבות 'אהל יהודה' של ארגון 'שופר' בטו' באייר תש"ע

מבצע המליון יצא לדרך

כל המשתתפים בהרצאות יקבלו אנציקלופדיה חינם

פעילי 'שופר'

ובעלי המניות

שרוצים לחלק באזור מגוריהם

יפנו ליהונתן בין השעות 16:00-18:00

050-6788867

עדין ניתן לרכוש מניית זכות בסך \$1000*

* שער הדולר לפי 4.2

